

30 NOV 2011

Justis- og politidepartementet
Innvandringsavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref: 201106538

Vår ref: 11/3302-2/EGJ

Oslo, 17.11.2011

HØRINGSSVAR - OM TILTAK FOR Å FOREBYGGE OG AVDEKKE MISBRUK AV VELFERDSORDNINGER

Vi viser til departementets brev av 30. september i år vedlagt høringsnotat om tiltak for å forebygge og avdekke misbruk av velferdsordninger. Utlendingsdirektoratet (UDI) har følgende kommentarer til de ulike forslagene til endringer i folketrygdloven:

1. Legitimasjonsplikt

Departementet foreslår å innføre en plikt for søker til å legitimere seg i ulike sammenhenger. Utlendingsdirektoratet arbeider mye med spørsmål knyttet til utlendingers identitet, og er derfor svært positive til at andre etater gjør det samme. Jo mer bevissthet det blir i samfunnet om identitetsproblematikk, desto vanskeligere blir det å benytte seg av helt falske, forfalskede eller andre personers identitetsdokumenter – eller å utgi seg for å være en annen uten å framvise legitimasjon. Vi støtter derfor et krav om framlegging av legitimasjon hos NAV og helsemyndighetene i de foreslåtte tilfellene.

Idet man innfører et krav om legitimasjon, vil det imidlertid også oppstå et behov for kunnskap om hvordan man skal kontrollere om det er riktig person som innehar dokumentet, og om dokumentet eventuelt kan være falskt/forfalsket. Innføring av legitimasjonskrav bør derfor følges opp med å lage retningslinjer for hvordan man skal kontrollere dokumentet. Framlegging av legitimasjon vil ha begrenset effekt dersom det ikke foretas noen form for kontroll av dokumentene. Videre bør de aktuelle personene som skal foreta kontrollen få opplæring i dette, og nødvendig utstyr for kontrollen kjøpes inn. Erfaringer fra politiet tyder på at en stor andel av forfalskningene kan avdekkes ved hjelp av enkelt utstyr som lupe og UV-lys, som er rimelig i innkjøp. Det forutsetter likevel at man vet hva man skal se etter. Vi kan i denne sammenheng informere om at UDI nylig har utarbeidet retningslinjer for person- og dokumentkontroll i førstelinjen.

I forhold til selve utkastet til lovtekst synes det å være en overlapping mellom andre punktum i § 21-3 nytt fjerde ledd annet punktum og § 21-4 nytt fjerde ledd første punktum. Departementet bør derfor vurdere om det er mulig å slå sammen disse bestemmelsene. Dersom dette ikke er tilfelle, bør det komme tydeligere fram hva som er forskjellen på de ulike bestemmelsene.

Vi antar ellers at det er meningen at det skal reguleres nærmere i retningslinjer hvilke typer legitimasjon som skal godtas for ulike grupper personer.

2. Rapporteringsplikt for andre offentlige myndigheter og samkjøring av registre for systematisk kontroll

Departementet foreslår videre å gi hjemmel til registersamkjøring for systematisk kontroll ("registervasking") – utkast til ny § 21-4 d – samt at utlendingsmyndighetene skal kunne pålegges å gi rutinemessige meldinger til Arbeids- og velferdsetaten om vedtak som er avgjørende for medlemskapet i folketrygden – utkast til tilføyelse i § 21-4 nytt femte ledd. Slik vi forstår det, skal også sistnevnte skje elektronisk. At meldingene utleveres elektronisk er for øvrig også en forutsetning for at utleveringene skal være praktisk gjennomførbare for UDI.

UDI er generelt positive til elektronisk utveksling av opplysninger mellom etatene i den grad man har tilstrekkelig klar hjemmel til å få disse utlevert. Som kjent pågår det et prosjekt i UDI om elektronisk samhandling med andre etater, inkludert NAV, og etter planen skal systemene for dette være i drift i løpet av 2012. Det er tett dialog med de aktuelle etatene i prosjektet.

UDI legger til grunn at de aktuelle lovbestemmelser ikke vil tre i kraft før de tekniske løsninger for utveksling er på plass. Det hadde også vært en stor fordel om UDI og NAV hadde klarlagt behov og muligheter for løsninger før eventuelle lovbestemmelser ble vedtatt slik at man var sikre på at ordlyden dekket de behov m.m. som foreligger.

a. Registersamkjøring

Ut fra de behov som så langt er meldt inn fra NAV, er det først og fremst oppholdsstatus for personer som har søkt ulike typer tillatelse hos UDI som er relevant for NAV å få opplysning om (oppholdsstatustjeneste). I prosjektet for elektronisk samhandling er det planlagt at den enkelte etat kan innhente informasjon om enkeltpersoner om deres oppholdsstatus i Norge. Videre er det lagt til rette for automatiserte masseoppslag, altså at man kan innhente tilsvarende opplysninger på en mengde personer samtidig. Det vil for eksempel være mulig å foreta ukentlige spørringer for spesifiserte personer som NAV definerer. UDIs forslag til løsninger ligger nå til gjennomsyn hos NAV. Slik vi forstår forslaget om registersamkjøring – sett i forhold til NAVs definerte behov så langt – vil det være mulig å oppfylle dette innenfor de allerede planlagte løsninger.

I den grad departementet er av den oppfatning at registersamkjøringen ikke dekkes innenfor de foreslåtte løsninger, må det påregnes tid for å utvikle nye løsninger som dekker de ønskede behov. Det må påregnes ikke uvesentlige kostnader knyttet til utvikling av nye løsninger.

b. Rutinemessige meldinger fra UDI til NAV

UDI har imidlertid ikke lagt opp til løsninger som innebærer at UDI på eget initiativ skal gi melding til andre etater, heller ikke til NAV. En meldeplikt for UDI krever derfor at det utvikles elektroniske løsninger for dette. Teknisk er det ikke noe i veien for å gjøre dette, men det vil ta noe tid, og det vil dessuten påløpe en del kostnader i den forbindelse. UDI vil også være avhengig av at gruppen det skal gis informasjon om er helt tydelig definert slik at det ikke utgis mer informasjon enn nødvendig for å dekke NAVs behov.

Avslutningsvis vil vi komme med noen kommentarer til utkast til § 21-4 nytt femte ledd siste punktum:

- "[...] fattet endelig vedtak om at en asylsøker ikke får bli i riket, [...]" bør erstattes med "[...] fattet endelig avslag på søknad om beskyttelse, [...]". Det bør også avklares om NAV skal ha melding eller ikke der det etter søknad om beskyttelse er gitt opphold på humanitært grunnlag, men ikke gitt beskyttelsesstatus (asyl).

- Det bør defineres nærmere hva som ligger i "endelig avslag" i denne sammenheng. Vil det si at NAV skal ha melding når det er fattet avslag i Utlendingsnemnda eller skal man også avvente eventuell domstolsavgjørelse? Videre varierer det hvorvidt det gis utsatt iverksettelse eller ikke i ulike sakstyper. For eksempel vil det i beskyttelsessaker som behandles etter en hurtigprosedyre normalt ikke gis utsatt iverksettelse. Utlendingen vil da ha plikt til å forlate landet selv om vedtaket blir påklagd. Det bør avklares hvorvidt NAV også skal ha meldinger i slike tilfeller.
- Utkastet sier at det også skal gis meldinger når det er fattet "[...] andre vedtak av avgjørende betydning for medlemskapet i trygden." Slik vi forstår det, vil dette kunne gjelde mange av våre vedtak, for eksempel ved tilbakekall av ulike typer tillatelser eller ved avslag på søknad om fornyelse eller permanent tillatelse. Det må defineres tydelig hvilke typer vedtak som vil få betydning for medlemskap i folketrygden slik at det ikke gis ut mer informasjon enn nødvendig.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Som nevnt over, vil det måtte utvikles tekniske løsninger for å oppfylle de foreslåtte bestemmelsene. I den forbindelse vil det påløpe en del kostnader. Da vi ikke har helt klart for oss hvilke løsninger som vil være nødvendig, se over, er det ikke mulig allerede nå å anslå tidsbruk og andre kostnader i den forbindelse. Erfaringsmessig er utvikling av slike løsninger både kostbare og tidkrevende.

Med hilsen

Frode Forfang
assisterende direktør

Frode Mortensen
avdelingsdirektør